

QUAN VA COMENÇAR EL SUÏCIDI D'STEFAN ZWEIG?

Alba Padrós

Estudiant en pràctiques a la Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani de la Universitat de Girona

Stefan Zweig (1881-1942), un dels escriptors més coneguts i llegits de la primera meitat del segle XX, va suïcidar-se a l'exili l'any 1942. A la nota que va deixar, recordava la seva «Europa perduda», una Europa «que s'havia destruït a si mateixa».

El passat dijous 19 d'abril, Antoni Martí Monterde, professor de literatura a la Universitat de

Barcelona, va oferir-nos la conferència *L'Europa perduda de Stefan Zweig* en el marc del cicle *L'aportació jueva a la idea d'Europa*, organitzat per la Càtedra Ferrater Mora i l'Institut d'Estudis Nahmànides. En aquesta conferència, Martí va reinterpretar i posar en qüestió la imatge mitificada que Zweig transmet de l'Europa d'abans de la 1a Guerra Mundial, així com de l'actuació del mateix autor durant els pri-

mers mesos de la guerra.

I és que, a les seves memòries, precisament titulades *El món d'Ahir* i escrites entre 1939 i 1941, poc abans de morir, Zweig reconeixia que en aquells primers dies de l'estiu de 1914 a Viena tot hom havia embogit, però, malgrat això, s'hi vivia «la idea de participar en la història universal, un sentiment torrencial de germanor», que era inevitablement seductor. Davant d'aquella bogeria, no hi havia altra sortida que «reduir-se en un mateix i callar».

Una posició d'un marcat pacifisme que, tal com va mostrar Martí, contrasta vivament amb la bel·ligerància i entusiasme per la victòria alemanya que Zweig mostrava als articles publicats a

principis de la 1a guerra mundial, així com als seus dietaris. Una bel·ligerància que va impulsar-lo a escriure una carta fictícia de comiat als intel·lectuals estrangers, fins aleshores amics i membres d'una mateixa «aristocràcia de l'esperit», en què declarava que el comiat era necessari, ja que mentre estiguessin en guerra necessàriament l'amistat havia de donar pas a l'odi.

Però, al cap i a la fi, les memòries, va concloure Martí, són literatura, «ficcionalització d'un mateix», i precisament per això, malgrat no ser fidels a la lletra dels fets, expressen el moment vital en què Zweig les escriu. L'Stefan Zweig de 1939-1941 se sent pacifista, però no pot fugir del que ja

havia escrit. Unes paraules que el feien sentir, possiblement, corresponsable de l'esfondrament de l'«Europa d'Ahir» i que poden ajudar a entendre el perquè del seu suïcidi, un suïcidi que, segons va proposar Antoni Martí, va començar el 1914.

La propera conferència del cicle serà *L'Europa abans de Hitler. Què n'ha quedat? N'ha quedat la llengua*, a càrrec de Fina Birulés, que es centrarà en el pensament de Hannah Arendt, i que havia estat prèviament posposada. Se celebrarà a l'Institut Nahmànides el 24 de maig a les 18.30 hores. Aquesta conferència, de fet, substituirà *Europa, entre Asquenaz i Sefarad*, que ha hagut de ser cancel·lada.